

De vaste commissie voor Financiën heeft op 27 november 2017 een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Financiën over de brief van zijn voorganger van 25 oktober 2017 met de aankondiging van enkele spoedreparatiemaatregelen in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 en de Wet op de dividendbelasting 1965 inzake de fiscale eenheid (Kamerstuk 34 323, nr. 20).

De voorzitter van de commissie,
Anne Mulder

Adjunct-griffier van de commissie,
Bartman

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de aankondiging van enkele spoedreparatiemaatregelen in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (Wet Vpb 1969) en de Wet op de dividendbelasting 1965 inzake de fiscale eenheid. Zij zien uit naar een positieve uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ EU) waarbij de fiscale eenheid nagenoeg ongemoeid overeind blijft. Zij hebben wel nog enkele vragen en opmerkingen.

De voorgenoemde leden hebben behoefte aan meer context bij de huidige rechtsgang. Wat was de aanleiding van de huidige rechtszaak en wat wordt geëist door de partijen? Kan kort de huidige relevante Europees-rechtelijke jurisprudentie rond het leerstuk fiscale eenheid worden geschetst? Wat wordt bedoeld met een «voor Nederland gunstige conclusie voor de aftrek van het valutaverlies»? Kan ingegaan worden op de precieze conclusies van de advocaat-generaal (A-G) en wat waren de relevante rechtsoverwegingen? Kan ditzelfde gedaan worden voor de negatieve conclusie van de A-G voor wat betreft de toepassing van de renteaftrekbepijking van artikel 10a van de Wet Vpb 1969?

De leden van de VVD-fractie vragen het kabinet een uitgebreidere schatting te maken van de mogelijke budgettaire derving als gevolg van een negatieve definitieve uitspraak. Wat zijn de mechanismen waardoor deze derving tot stand komt? Welke elementen zouden voor de meeste derving kunnen zorgen en wat zijn de onzekerheden in de raming? Welke marge is er binnen deze raming?

De leden van de VVD-fractie vragen wanneer de regering een definitieve uitspraak verwacht. Zij vragen daarnaast hoe vaak het HvJ EU de conclusies van de A-G volgt, zeker in fiscaalrechtelijke zaken.

De leden van de VVD-fractie vragen naar de risico's van het reeds bekend maken van «anticipatiewetgeving» indien een negatieve uitslag volgt. Wordt hiermee de kans niet vergroot dat het HvJ EU negatief zal concluderen, aangezien mogelijke negatieve consequenties reeds door de Nederlandse overheid ondervangen zijn? Zo nee, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie vragen of kan worden ingegaan op de verschillen tussen het Franse fiscale eenheidsprincipe en het Nederlandse? Waarom werd het Franse fiscale eenheidsprincipe als strijdig met EU-recht gezien?

De leden van de VVD-fractie vragen welk precedent er is voor het voorbereiden van wetgeving met een dergelijke terugwerkende kracht. Wat zijn de consequenties voor binnenlandse firma's, zeker in het kader van de rechtszekerheid en het gerechtigd vertrouwen van bedrijven? Waarom is er gekozen voor terugwerkende kracht? Waarom niet per ingang van aankomend begrotingsjaar? Wat zouden de budgettaire consequenties daarvan zijn? Waarom is er niet gekozen om de wetgeving kracht te laten hebben vanaf het moment van de uitspraak van het HvJ EU?

De leden van de VVD-fractie vragen wat een mogelijk negatieve uitspraak van het HvJ EU zou betekenen voor het vestigingsklimaat, het tegengaan van belastingontwijking en -ontduiking en voor de administratieve lastendruk bij ondernemers. Hoeveel firma's maken gebruik van de fiscale eenheid, zo vragen de leden van de VVD-fractie. Voor hoeveel omzet zorgen zij en voor hoeveel werknemers bieden zij een arbeidsplaats?

De leden van de VVD-fractie vragen of de huidige door de regering beschreven maatregelen afdoende zijn om de negatieve consequenties van een uitspraak van het HvJ EU af te wenden. Wat doet de regering op het moment dat het HvJ EU in deze zaak een negatieve uitspraak doet op een ander element van het leerstuk van de fiscale eenheid?

Zijn er bedrijven voor wie deze maatregelen nadelig zijn? Zo ja, voor wie en waarom? Hoe wordt voorkomen dat deze maatregelen disproportionele effecten hebben en banen kosten? Bestaat het risico dat bedrijven als gevolg van de uitspraak van het HvJ EU of als gevolg van de gekozen spoedmaatregelen zullen vertrekken naar andere (Europese) landen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de kabinet van 25 oktober 2017 inzake de fiscale eenheid. Deze leden waarderen het dat de kabinet zo vroeg mogelijk de Kamer wil informeren over de mogelijke gevolgen van de komende uitspraak van het HvJ EU over de per-elementbenadering en dat zij de risico's van een negatieve uitspraak zoveel mogelijk wil beperken. Tegelijkertijd zet de kabinet een zeer zwaar middel in, namelijk terugwerkende kracht, die bovendien ook nog eens voorwaardelijk is. Kan de kabinet aangeven waarom zij voorwaardelijke terugwerkende kracht een gepast middel acht? Is dit al eens eerder toegepast? Wat betekent dit voor het bedrijfsleven, moeten bedrijven nu rekening gaan houden met twee verschillende wettelijke regimes? Met betrekking tot het voorwaardelijke regime waarbij de fiscale eenheid moet worden weggedacht is bovendien geen parlementaire behandeling geweest, terwijl het hier complexe materie betreft. Kunnen bedrijven die vragen hebben over dit regime bij de Belastingdienst terecht?

Stel dat de uitspraak van het HvJ EU nadelig is voor Nederland, dan hoeft Nederland de wet toch niet met terugwerkende kracht aan te passen, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Waarom heeft de kabinet er dan toch voor gekozen terugwerkende kracht aan te kondigen? Kan het kabinet een voorbeeld worden gegeven van de in de bijlage genoemde leningen, die zonder de fiscale eenheid onder de renteaftrekbeperking van artikel 10a van de Wet Vpb 1969 vallen en de manier waarop een bedrijf met een dergelijke lening voordeel zou kunnen behalen? Waarom heeft het kabinet voor de datum van 25 oktober gekozen, terwijl dit midden in het boekjaar valt? Voorziet zij zoveel anticipatie dat de datum van bijvoorbeeld 1 januari niet mogelijk was?

Bij terugwerkende kracht is het bovendien zeer van belang dat de aangekondigde wijziging voldoende duidelijk omschreven is. De leden van de CDA-fractie achten de brief met bijlage niet duidelijk genoeg om te voldoen aan de voorwaarden van kenbaarheid en voorzienbaarheid die aan terugwerkende kracht gesteld wordt. Als een van de vele onduidelijkheden benoemen de leden van de CDA-fractie interne leningen van de fiscale eenheid. Dit zijn dus leningen die de fiscale eenheid zelf niet heeft (geen doorgeleende externe financiering). Geldt het in de brief aangekondigde regime ook voor deze leningen? Moet de fiscale eenheid bij deze leningen worden weggedacht en is artikel 10a van toepassing? Leidt dat dan niet tot het belasten van rente die niet in aftrek wordt gebracht? In het kader van het wegdenken van de fiscale eenheid met betrekking tot artikel 13l van de Wet Vpb 1969 constateren de leden van de CDA-fractie ook, dat er nog veel onduidelijkheden zijn. Geldt de drempel van € 750.000 bijvoorbeeld per gevoegde maatschappij? Welke drempel geldt er voor het jaar 2017 indien het in de brief voorgestelde regime in werking

zou treden? Moeten bedrijven die artikel 13l al toepasten opnieuw gaan berekenen welke rente in aftrek komt?

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet ook aan te geven wat de aankondiging betekent voor puur binnenlandse fiscale eenheden, bijvoorbeeld voor het midden- en kleinbedrijf (mkb).

De door het kabinet aangekondigde maatregel achten de leden van de CDA-fractie zeer ingrijpend. Kan worden aangegeven hoeveel procent van de belastingplichtige bedrijven in Nederland hierdoor geraakt zullen worden? Is overwogen om bestaande situaties uit te zonderen van de maatregel? In bestaande situaties kan immers geen sprake zijn van anticipatie op de uitspraak van het HvJ EU.

Kan worden ingegaan op het geschetste alternatief van Daniel Smit, zoals beschreven in het artikel «Stop spoedreparatiemaatregelen fiscale eenheid! Een betere oplossing is voorhanden» op taxlive.nl?

Voorts vragen de leden van de CDA-fractie in te gaan op de vragen en opmerkingen van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs in hun commentaar op onderhavige brief.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben ontstemd kennisgenomen van de zoveelste derving van de belastinggrondslag als gevolg van rechtszaken betreffende het fiscale eenheidsregime. Deze leden hebben enkele vragen over het fiscale eenheidsregime alsmede over de aangekondigde spoedreparatiewetgeving.

De leden van de SP-fractie vragen het kabinet uit te leggen welk mate van versmalling van de belastinggrondslag gemoeid is met het toepassen van het fiscale eenheidsregime door een bedrijf. Hoeveel dochterondernemingen heeft een fiscale eenheid gemiddeld om winst en verliesposten te kunnen verrekenen? Welk bedrag is er gemoeid met het verkleinen van de winstgrondslag door verliesposten te verrekenen? Over welk macro-bedrag gaat het?

De leden van de SP-fractie willen weten welke andere dan fiscale redenen er zijn voor een bedrijf of onderneming om dit eenheidsregime toe te passen.

Voorts willen deze leden weten hoeveel ondernemingen gebruik maken van het fiscale eenheidsregime en welk karakter die onderneming heeft. Gaat het om puur Nederlandse ondernemingen of zijn hierbij ook multinationale ondernemingen? Welke verhouding is hierin te zien? Welke grootte – qua omzet en winst – hebben de ondernemingen die gebruik maken van het fiscale eenheidsregime? Hoeveel dochterondernemingen of andere lichamen kunnen onder een moederbedrijf/holding worden gehangen in het kader van het fiscale eenheidsregime? Is er een maximum of minimum? Hoeveel ondernemingen zijn het gemiddeld?

Wordt binnen de Belastingdienst of in internationaal verband gesproken over mogelijke tax planning die het gevolg is van het aangaan van een fiscale eenheid? Kan het kabinet helder aangeven of deze kans bestaat en zo ja, hoe dit werkt? Welke elementen van antimisbruikbepalingen worden toegepast bij het beoordelen van de inzet van het fiscale eenheidsregime? Welke mogelijkheden heeft het kabinet (genomen) om belastingontwijking te voorkomen? Is bekend in hoeverre de fiscale eenheid wordt gebruikt voor fiscale constructies met als doel om belasting te ontwijken?

De leden van de SP-fractie willen graag weten hoeveel rechtszaken over de fiscale eenheid hebben plaatsgevonden en hoeveel daarvan momenteel nog niet zijn beslecht. Wat is het karakter van degenen die deze rechtszaken starten? Zijn dat bedrijven of overheden? Op welke aspecten van het fiscale eenheidsregime richten deze rechtszaken zich?

De leden van de SP-fractie vragen het kabinet een overzicht te geven van andere landen die een vergelijkbare fiscale eenheid toepassen in hun belastingstelsel. Is het kabinet bereid meer informatie te verstrekken over dergelijke regimes in EU-lidstaten, hun vergelijkbaarheid en de verschillen hiertussen? Welke EU-lidstaten kennen een dergelijk regime en welke niet? Hoeveel EU-lidstaten kennen een dergelijk regime niet?

De leden van de SP-fractie hebben enkele vragen over rulings betreffende de fiscale eenheid. Worden rulings afgegeven ten aanzien van de fiscale eenheid? Zo ja, hoeveel in totaal en hoeveel gemiddeld per jaar? Op welke gronden wordt een rulling ten aanzien van de fiscale eenheid verleend? Hoe vaak zijn dergelijke verzoeken afgewezen? Kan een voorbeeldruling betreffende de fiscale eenheid worden verstrekt?

Het bevreemdt de leden van de SP-fractie dat het kabinet vooralsnog niet heeft uitgesproken onderzoek te willen doen naar het totale budgettaire beslag van de fiscale eenheid. Zij merken op dat op grond van de Britse group relief regeling, die naar de mening van deze leden minder ver gaat dan de Nederlandse variant, 99 miljard pond aftrek wordt verleend op een totale brutowinst van 393 miljard pond. Deze leden vragen of het kabinet deze cijfers herkent en of zij verwacht dat de Nederlandse variant voor een relatief net zo grote aftrek zorgt.

II. Reactie van de Staatssecretaris